FRAZEOLOGIK VARIANTDORLIK VA SINONIMIYA LINGVOKULTUROLOGIK LUG沃ATLARDA BERILISHI PRINSIPLARI

Abdulazizova Guljahon Xabibullo qizi
e -mail: guljahonabdulazizova1996@gmail.com
tel: +998994300196
DOI:https://doi.org/10.5281/zenodo.23279008

Annotatsiya:
Ushbu tezisda frazeologik birliklarning variantdorligi va sinonimik munosabatlari lingvokulturologik lug沃atlarda aks ettirilishi masalalari tahlil qilinadi. Frazeologizmlarning shakliy variantlari, semantik yaqinligi, milliy-madaniy mazmuni hamda ularni lug沃atlarda berish tamoyillari yoritiladi.
Kalit so沃lar: frazeologik birlik, variantdorlik, sinonimiya, lingvokulturologiya, lug沃at, milliy-madaniy xususiyat, semantika.

Kirish

Til birliklari orasida frazeologizmlar xalqning milliy tafakkuri va madaniy tajribasini o沃zida mujassam etganligi bilan alohida ahamiyat kasb etadi. Frazeologik birliklarning shakllanishida xalqning turmush tarzi, urf-odatlari va tarixiy tajribasi aks etadi.

Asosiy qism

Frazeologik variantdorlik bir frazeologik birlikning turli shakllarda namoyon bo沃lishini anglatadi. Lingvokulturologik lug沃atlarda bunday variantlarni berishda asosiy variantni belgilash, boshqa shakllarni havola tarzida ko沃rsatish va ularning qo沃llanish xususiyatlarini izohlash muhimdir.

Frazeologik variantdorlik frazeologik sinonimiyadan farq qiladi. Ularni bir-biridan ajratish lozim:

Variantlarda iboraning o'zagi obraz asosi va komponentlarining aksariyati bir xil bo沃ladi (Ovqat yemoq / Ovqatni yemoq).

Sinonimlarda esa mutlaqo boshqa - boshqa so沃zlardan tashkil topgan, lekin bir xil ma最o anglatuvchi alohida iboralar to最qnash keladi. Masalan, vafot etdi ma最osida: Ko沃z yummoq, banda bo沃lmoq, olamdan o沃tmoq, iymoni salomat ketmoq.

Frazeologik sinonimiya ma最osi yaqin bo沃lgan frazeologik birliklarning o沃zaro munosabatidir. Sinonimik birliklarni berishda ularning ma最o nozikliklari, uslubiy bo沃yoqlari va madaniy mazmuni hisobga olinishi kerak.

Lingvokulturologik lug沃atlarda berish prinsiplari:

1. Semantik tamoyil birlikning ma最osini ochib berish.
2. Lingvokulturologik tamoyil milliy-madaniy mazmunni izohlash.
3. Variantlarni qayd etish tamoyili.
4. Sinonimik munosabatlarni yoritish tamoyili.
5. Kontekstual tamoyil misollar asosida ko沃rsatish.

Xulosa

Frazeologik variantdorlik va sinonimiyani lingvokulturologik lug沃atlarda aks ettirish til boyligini to沃liq yoritishga xizmat qiladi. Frazeologizmlarning semantik va madaniy xususiyatlarini berish lug沃atlarning ilmiy ahamiyatini oshiradi.

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Yo汴doshev B. O汴zbek frazeologiyasi va frazeografiyasi masalalari.
2. Mahmudov N. Tilning mukammal tadqiqi yo汴lida.
3. Maslova V.A. Lingvokulturologiya.
4. Телия В.Н. Русская фразеология: семантический, прагматический и лингвокультурологический аспекты.

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.